

EĞİTİM FAALİYETLERİNİN SOSYAL YENİLİKÇİLİK YETENEĞİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLEMİ

**Mehmet KARAHAN¹
Fatma ÇETİNTAŞ²**

Geliş Tarihi: 16/06/2020

Kabul Tarihi: 22/09/2020

ÖZET

Sosyal yenilikçilik, bir sosyal probleme daha etkili, verimli, sürdürülebilir yeni bir çözüm bulmak, var olan çözümlerden yola çıkarak bireylerden ziyade toplum geneli için değerler oluşturmak ve finansal, ekonomik, sosyal ve çevreyle ilgili sorunlara çözüm üretmektir. Dünyadaki yaşamı sürdürülebilir kılmak için; kültürel, ekonomik, çevresel, sosyal konulara odaklanan ve bunlarla ilgili sorunları toplumun çıkarlarını ön planda tutarak çözmeye çalışmaktır. Çalışma koşulları, eğitim, toplumsal gelişim, sağlık ve çevre, iklim değişiklikleriyle ilgili sorunlara çözüm geliştirilmesi çalışmalarının tümünü kapsamaktadır. Yapılan literatür çalışması sonucunda, bireysel davranışların, teknolojinin, yenilik politikalarının, sosyal-çevresel-ekonomik sorunların çözümü, yaşam koşulları, toplumsal beklentiler, müşteri isteklerinin sosyal yenilikçiliği etkilediği belirlenmiş, bunlardan farklı olarak yalnızca birkaç çalışmada eğitim faaliyetlerinin sosyal yenilikçiliği etkilediğinden bahsedildiği görülmüştür. Bu eksikliği gidermek üzere günümüzün önemli rekabet araçlarından birisi olarak kabul edilen sosyal yenilikçilik yapma yeteneğinin artırılması ve üniversite öğrencileri arasında yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak için ne tür eğitim faaliyetleri yapılması gerektiği ve bu faaliyetlerin yenilik yeteneğini ne kadar etkilediğini belirlemek üzere bir çalışma yapılmasına karar verilmiştir.

Bu bağlamda yapılan bu çalışmada, eğitim faaliyetlerinin sosyal yenilikçilik düzeyine etkisini belirlemek amacıyla 2018-2019 öğretim yılında Elazığ Fırat

¹Doç. Dr. Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, m.karahan@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0402-0020

² Y. Lisans, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, cetintasfatoss@gmail.com

Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden basit tesadüfi örneklem metoduna göre 405 öğrenci seçilmiş ve yüz yüze bir anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyelerinin oldukça iyi olduğu, sosyal yenilikçilikle ilgili seminer konferans gibi faaliyet veya etkinliklere katılım, ders veya kurs alma, sosyal medya ve elektronik ortamlara katılım durumlarının sosyal yenilikçilik düzeyini artırdığı, yani bu faaliyetlerin sosyal yenilikçiliği artırıcı etkisi olduğu yorumu yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin toplumun yaşam kalitesini iyileştirmek için sosyal içerikli yeni ürünler geliştirmek istedikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal yenilikçilik, sosyal değişim, yenilikçilik düzeyi, eğitim faaliyetleri

An Investigation of the Effect of Educational Activities on Social Innovation Ability: Firat University Sample

ABSTRACT

Social innovation is to find a more effective, efficient, sustainable new solution to a social problem, to create values for the society rather than individuals based on existing solutions, and to produce solutions to financial, economic, social and environmental problems. To make the life in the world sustainable; It focuses on cultural, economic, environmental and social issues and tries to solve the problems related to these by prioritizing the interests of the society. It includes all efforts to solve problems related to working conditions, education, social development, health and environment, and climate change. As a result of the literature study, it was determined that individual behaviour's, technology, innovation policies, the solution of social-environmental-economic problems, living conditions, social expectations and customer demands affect social innovation. Unlike these, only a few studies have mentioned that educational activities affect social innovativeness. In order to eliminate this deficiency, it was decided to conduct a study to determine what kind of educational activities should be carried out in order to increase the ability to make social innovativeness, which is one of today's important competitive tools, and to contribute to its dissemination among university students, and to what extent these activities affect innovation ability.

In this study, 405 students were selected according to the simple random sampling method from the students studying at Elazig Firat University in the 2018-2019 academic year in order to determine the effect of educational activities on the level of social innovativeness, and a face-to-face survey was conducted. According to the results obtained from the study; It has been determined that the social innovativeness level of the students is quite good, participation in activities or events such as seminars and conferences related to social innovativeness, taking lessons or courses, participation in social media and electronic media increases the level of social innovativeness. In other words, it is interpreted that these activities have an increasing effect on social innovation. In addition, it was determined that students wanted to develop new products with social content in order to improve the quality of life of the society.

Keywords: Social innovation; social change, innovation level, educational activities.

GİRİŞ

Çağdaş sosyologların, toplumsal değişimi başlatmanın ve tesis etmenin yeni yolları olarak kavramlaştırdığı sosyal yenilikçiliğin, toplumdaki sosyal etkileşim süreci üzerinde etkili olan baskılanmış sosyal isteklerin, yenilikçi yöntemlerle karşılanması şeklinde de ifade edildiği görülmektedir (Yeşilkaya ve Yıldız, 2018). Sosyal yenilik öncelikli olarak sosyal amacı olan örgütler tarafından geliştirilen ve yayılan, sosyal ihtiyaçları karşılama amacı olan inovasyon uygulamaları ve hizmetlerdir. AB komisyonunun yayımlanmış olduğu raporlarda ise sosyal yenilikçilik, hem amacının hem de çıktısının sosyal olduğu yenilikler olarak tanımlanmıştır. Buna göre sosyal yenilikçilik, sosyal ihtiyaçları daha etkili bir şekilde karşılayan ve yeni iş birlikleri veya sosyal ilişkiler oluşturan yeni fikirleridir.

Sosyal yenilikçilik, sosyal problemlere ve ihtiyaçlara yenilikçi çözümler üretme sürecini ifade eden bir kavramdır ve birincil önceliği “toplum” odaklı değerler üretmektir (Yavuzaslan, 2017). Sosyal yenilik, toplumun büyük bir kesimi için mevcut durumun iyileştirilmesi ve kalitenin artırılması, duyarlılaşma, toplanma ve harekete geçme, toplumsal değişime yol açan yeni davranışlar geliştirme ve bu gelişimler için normların veya mevcut sosyal modellerin reddedilerek yeni modellerin benimsenmesidir (Tatar ve Arslan, 2017). Sosyal yenilik; sosyal değişimlerin sürdürülebilir olması için ihtiyaç duyulan fikirleri, yetenekleri, sosyal düzenlemeleri ve kaynakları harekete geçirerek toplumdaki sorunlara yenilikçi çözümler üreten bir süreçtir. Sosyal yenilik, bir ülkenin vizyonuna paralel olarak toplumun yönlendirilmesi sürecidir (Topsakal ve Yüzbaşıoğlu, 2017).

Sosyal yenilikçilik, sosyal ihtiyaçların karşılanması amacıyla yeni fikirlerin geliştirilmesi ve uygulanmasını kapsayan, böylelikle sosyal ilişkileri ve sistemi yeniden yapılandıran ve bireylerin yaşam kalitesinin artırılmasını sağlayan bir süreç (Erbil, 2017) olarak tanımlanmakta ve toplumun karşılaştığı ekonomik, kültürel ve sosyal problemlere çözüm bulma çabasıdır. Sosyal yenilikçilik; çalışma koşullarından eğitime, toplumun geliştirilmesinden toplum sağlığına kadar, sivil toplumu genişleten ve güçlendiren her türlü sosyal ihtiyaçları karşılayan yeni stratejileri, kavramları, fikirleri, ilişkileri ve kuralları ifade etmektedir. Sosyal yenilikçilik; sosyal girişimi, sosyal ve ekonomik zorluklarla karşı karşıya kalan kişileri ve toplumu hedef almaktadır. Sosyal yenilikçilik uygulama

örneklerinden bazıları; sağlık, kültür, sanat, istihdam, barınma, eğitim, çevre gibi sosyal sorunların gözlenebileceği alanlarda yeni hizmetlerin sunulması, gelir getirici yeni faaliyetlerin uygulanması, hizmetlerden yararlanan kitleyi genişleterek yeni kaynaklar bulma stratejilerinin benimsenmesi şeklinde sıralanabilir (Kazançoğlu ve Dirsehan, 2016).

Sosyal yenilikçilik; ekonomik krizler, iklim değişimi, enerji ve kaynak yetersizliği, sağlık hizmetleri ve demografik dengesizlikler gibi birçok küresel sorunla baş etmek için yeni çözümler ve uygulamalar sunan bir yaklaşım olarak da tanımlanabilmektedir (Özdemir ve Ar, 2015: 20). Sosyal yenilik, yeni sosyal ilişkiler oluşturmak ve sosyal ihtiyaçları karşılamak için yeni fikirlerin geliştirilmesinde de kullanılan bir kavram olup, sosyal etkileşim sürecini etkileyerek baskılanmış sosyal isteklerin yenilikçi yöntemlerle karşılanmasını da sağlayabilmektedir (Özmete ve Akgül Gök, 2015). Sosyal yenilikçilik, bireylerin ve toplumun karşı karşıya kaldığı problemlere çözümler bulmak, insan hayatında olumlu değişimler yapmak üzere somut yollar bulmayı ifade etmekte ve klasik metotlardan daha etkili çözümler sunan, yeni örgüt yapıları, yaşam tarzları ve yeni hayat düzenleri içermektedir (Seçkin Halaç, Eren ve Bulut, 2014).

Bu kapsamda, günümüzde bir rekabet aracı olarak kabul edilen sosyal yenilikçilik yeteneğinin gelişimine katkı sağlamak ve üniversite öğrencilerinin bu yeteneklerini geliştirmek amacıyla böyle bir araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeylerini ölçmek üzere geliştirilen bir anket uygulaması yapılmış ve elde edilen verilerin analizi sonucu öğrencilerin bu yeteneklerini artırmak için ne tür eğitim faaliyetlerinin yapılması gerektiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın son kısmında, anketlerden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin sosyal yenilikçilik yeteneklerinin artırılmasını sağlamak üzere neler yapılabileceği ve bu yeteneğin artmasını nelerin etkilediğini belirlemek üzere bazı ilişki analizleri yapılmış, elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin sosyal yenilikçilik yeteneklerini geliştireceği varsayılan bazı öneriler geliştirilmiştir.

1. LİTERATÜR ÇALIŞMASI

Yeşilkaya ve Yıldız (2018) yaptıkları çalışmada, bireysel davranış özelliklerinin sosyal yenilik eğilimine etkisini incelemişlerdir. Bu bağlamda, Ardahan belediyesi bünyesinde çalışmakta olan 108 personelin katıldığı bir anket uygulaması yapılmış ve çalışan davranışlarının, sosyal yenilik eğilimlerine olumlu yönde etki ettiğini, sosyal yenilik düzeylerinin 0,784 puan olduğu belirlenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılanların bireysel davranışlarının sosyal yenilik eğilimlerini 0,98 oranında olumlu olarak ve son derece güçlü bir şekilde etkilediği belirlenmiştir.

Chueri ve Araujo (2018) yaptıkları çalışmada, sosyal yenilik alanında proje geliştirmede kullanılacak en son teknolojiyi belirlemek amacıyla literatürde yapılan toplam 576 çalışmadan 28 makaleyi seçerek değerlendirilmiş ve sistematik bir literatür haritası hazırlamışlardır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, sosyal yenilik geliştirme sürecinin - fikirten uygulamaya ve ölçeklenebilirliğe kadar- tam olarak tanımlanabildiği, yöntem ve araçların kullanılabilirdiği, kuruluşların yeteneklerini geliştirebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yavuzaslan, (2017), Avrupa Birliğinin (AB) sosyal bütünleşme çalışmalarını yenilikçilik politikaları kapsamında inceledikleri çalışmasında; Avrupa Birliğinde sosyal bütünleşmenin sağlanabilmesi için yenilikçi bir anlayışın oluşması gerektiğini ileri sürmüştür, AB bütünleşme sürecinde ortaya çıkan sorunların çözülmesi için yenilik ve sosyal yenilikçilik çalışmalarının yeni bir metot olarak kullanılması gerektiğini örneklerle açıklamıştır. Çalışmada yapılan analizler sonucunda, AB ülkelerinde uygulanan sosyal yenilik politikalarının üye ülkelerin refah düzeyleri arasındaki farklılıkları ortadan kaldıracığını ve AB ülkelerindeki sosyal bütünleşmeyi hızlandıracağı ileri sürülmüştür.

Topsakal ve Yüzbaşıoğlu (2017) yaptıkları araştırmada, sosyal yenilik kavramıyla sosyal değişim ilişkisini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma literatür araştırmasına dayalı olup, sosyal yeniliğin kavramsal bir modelinin araştırmasıdır. Çalışma sonucunda, sosyal yeniliğin koşullarını sosyal, çevresel ve ekonomik sorunların belirlediği, çok çeşitli aktör ve paydaşlar

tarafından uygulamaya konulduğu ve hedefin yalnızca sosyal problemleri etkili bir biçimde çözmek olduğu ifade edilmiştir.

Tatar ve Arslan (2017), yaptıkları araştırmada, sosyal yenilik kavramı ve gelişimiyle ilgili geniş bir literatür taraması yaparak, sosyal yeniliğin temel prensibinin toplumsal ve bireysel sorunların çözümünde yeni fikirlerin yaşama geçirilmesi ve öncelikle bireysel yaşam koşullarında farklılık oluşturmayı içerdiğini ileri sürmüşlerdir. Bu bağlamda yapılan çalışmanın, bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynaklık yapacağı, konunun daha geniş bir yelpazede disiplinler arası bir bakışla araştırılması ve teşvik edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Jali vd., (2016), yaptıkları çalışmada, yeni bir yenilik stratejisi olan sosyal yenilikçiliği ve bilgi kaynağı arasındaki ilişkiyi kavramsal olarak incelemişlerdir. Çalışma sonucunda sosyal yeniliğin; kötü yaşam koşullarını, düşük eğitim sistemlerini, kamu gelir eşitsizliğini, işsizlik sorununu, düşük ekonomik büyüme gibi sosyal, ekonomik ve teknolojik sorunların tümünü çözmeye, olağanüstü bir yol olduğu ileri sürülmüştür. Çalışmada, sosyal yeniliğin ve bilgi kaynağının birbiriyle ne kadar bağlantılı olduğu, birçok ülkenin temel ihtiyaçlarını karşılayabileceği de göz önünde tutularak ciddi bir şekilde meşgul olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kazançoğlu ve Dirsehan (2016) yaptıkları çalışmalarında, örnek olarak seçtikleri Seferihisar ilinde gerçekleştirilen sosyal yenilikleri, yerel ekonominin ve sosyal yapının nasıl değiştirildiğini, değişimin yöresel gelişmeye katkısını, derinlemesine görüşme tekniğiyle incelenmişlerdir. Çalışma sonucunda, Türkiye'deki diğer sakin şehirleri de içine alan ve sosyal yenilik açısından şehirlerarası farkları öne çıkarmayı hedefleyen farklı çalışmaların yapılması gerektiği ileri sürülmüştür.

Özdemir ve Ar (2015) yaptığı çalışmalarında, sosyal yenilikçilik ile ilgili unsur ve etkili faktörleri belirlemek üzere, kalkınma ajanslarında çalışan 32 uzmanın katıldığı bir anket uygulaması yapmışlardır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; sosyal yenilikle en çok ilişkisi olan kavramın sosyal girişimcilik kavramının olduğunu, sosyal yeniliği etkileyen en önemli faktörün de toplumsal beklentiler olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra; eğitim, sağlık, çevre, ekonomi gibi konularda en çok sosyal yenilik

geliştirme potansiyelinin bulunduğu, bu süreçte en önemli rolün belediyeler tarafından üstlenilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

Seçkin Halaç, Eren ve Bulut (2014) yaptıkları araştırmada, bireysel düzeyde Türk kültürü için uygun bir sosyal yenilikçilik ölçeği geliştirerek ilgili yazınına kazandırmayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmaya veri sağlamak için bir anket uygulaması yapılarak farklı bölgelerdeki üniversitelerden veriler toplanmıştır. Elde edilen bu verilerden yararlanılarak tek boyut ve sekiz madde olan, geçerli-güvenilir bir sosyal yenilik ölçeği hazırlanmıştır.

Cajaiba-Santana (2014) yaptığı çalışmada, sosyal yenilik çalışmalarına ışık tutmak, konunun teorik ve kavramsal olarak daha iyi anlaşılması sağlamak üzere teorik bir çalışma yapmıştır. Çalışmada, toplumsal değişimi öngören bir uygulama alanı olarak sosyal yenilik, sosyal değişimin itici gücü olarak yeni bir kavramsal çerçeveye konulmuştur. Çalışmada, sosyal yenilikçilik bir süreç olarak değerlendirmekte, ancak sosyal yenilikçilik alanını tek bir bakış açısı etrafında birleştirmemektedir. Bu yaklaşımla sosyal yenilik süreçlerinin karmaşıklığı azaltılacak ve farklı yaklaşımlardan da yararlanarak tasarım ve yenilik yapma yeteneğimizi artırabileceğimiz ileri sürülmüştür.

Balta, Darlington, Smith ve Cornelius (2012) yaptıkları çalışmada, İngiltere'deki sosyal girişimlerin büyümelerini sınırlayan değişken politikalar ve ekonomik durgunluklar sebebiyle yaşadıkları sorunlara çözüm bulmaya çalışmışlardır. Çok yönlü bu vaka çalışmasına kıdemli yöneticiler, müteveli heyetleri ve araştırmacılar katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal yenilik uygulamalarının potansiyel olarak sosyal işletmelerin sürdürülebilirliği ve büyümesi için potansiyel sağladığı belirlenmiştir. Sosyal girişimcilerin karşılaştığı sorunların üstesinden gelme şanslarını artırabilecek pazar odaklı bir stratejinin geliştirilmesi gerektiği, bu dönemlerde faaliyet gösteren girişimlerin uyum sorunu yaşamamaları için hizmetlerini müşteri isteklerine göre kişiselleştirmeleri gerektiği ileri sürülmüştür.

Yukarıda incelenen literatür çalışmalarında, bireysel davranışların, teknolojinin, yenilik politikalarının, sosyal-çevresel-ekonomik sorunların çözümü, yaşam koşulları, toplumsal beklentiler, müşteri isteklerinin sosyal yenilikçiliği etkilediği belirlenmiş, bunlardan farklı olarak yalnızca birkaç

çalışmada eğitim faaliyetlerinin (Özdemir ve Ar, 2015; Jali vd., 2016) sosyal yenilikçiliği etkilediğinden bahsedildiği görülmüştür. Bu eksikliği gidermek üzere günümüzün önemli rekabet araçlarından birisi olarak kabul edilen sosyal yenilikçilik yapma yeteneğinin artırılması ve üniversite öğrencileri arasında yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak için ne tür eğitim faaliyetleri yapılması gerektiği ve bu faaliyetlerin yenilik yeteneğini ne kadar etkilediğini belirlenmeye çalışılacaktır.

2. ARAŞTIRMANIN AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, günümüzde önemli bir rekabet aracı olarak kabul edilen sosyal yenilikçilik yeteneğinin artırılması ve üniversite öğrencileri arasında yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak için ne tür faaliyetler yapılması gerektiği ve eğitim faaliyetlerin sosyal yenilikçilik düzeyine etkilerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeylerini ölçmek üzere ilgili literatürden yararlanılarak bir ölçek geliştirilecek ve bu ölçek vasıtasıyla elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılacaktır. Ayrıca, çalışmayla ilgili karşılaşılan sorunlar da belirlenerek bu sorunların çözümü için öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamı, 2018-2019 öğretim yılı güz döneminde Fırat Üniversitesinin değişik fakültelerinde öğrenim görmekte olan yaklaşık 50 bin öğrencinin tümüdür. Bu evrenden basit tesadüfi örneklem metoduna göre 500 anket formu dağıtılmış ve 405 öğrenciden geri dönüş alınabilmiştir. Evreni temsil eden örneklem sayısının kaç olması gerektiğine yönelik yapılan bazı araştırmalar, bu büyüklükteki bir evren için kabul edilebilir örneklem sayısının 387 olduğunu belirtmektedir (Altunışık vd., 2007; Akbulut, 2010). Bu bilgi göz önünde bulundurulduğunda, çalışmada elde edilen 405 örneklem sayısının araştırma evrenini temsil etme yeteneğine sahip olduğu söylenebilir.

2.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Çalışmaya veri sağlamak amacıyla hazırlanan anket için öncelikle, literatürde daha önceki araştırmalarda kullanılan anketler incelenmiş (Eren, 2010; Aksay, 2011; Özdemir ve Ar, 2015), uzman görüşüne başvurulmuş ve

bu bilgilerden yararlanılarak yazarlar tarafından "Sosyal Yenilikçilik Seviyesi Ölçme Anketi" adlı yeni bir anket hazırlanmıştır. Geliştirilen bu ankette toplam 37 soru bulunmakta, bunlardan 7 adedi öğrencilerin demografik bilgilerini, 30 adedi ise öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyelerini ölçmeye yönelik sorulardır. Soruları cevaplandırmak üzere öğrencilere beşli likert tipi cevap seçenekleri sunulmuş ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar puana dönüştürülerek 5 tam puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Ankette bulunan 37 soru için yapılan Alfa güven testi 0.87 (%87) olarak hesaplanmış ve bu sonuca göre uygulaması yapılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğuna karar verilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler SPSS paket programına girilmiş ve yapılan istatistiki analiz sonuçları yorumlanarak aşağıda sunulmuştur.

3. Bulgular ve Değerlendirme

Araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen veriler istatistiksel analizlerden geçirilerek sonuçlar; Üniversite Öğrencilerinin demografik özellikleri ve Üniversite Öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeyleri başlıkları altında yorumlanarak aşağıda sunulmuştur.

3.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Anketlere cevap veren ve Elazığ Fırat Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 405 öğrencinin demografik bilgileri aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları; %65(264) kadın ve %35(141) erkek öğrencidir. Öğrencilerin; %27(109)'si İktisadi ve İdari Bilimler, %17(71)'si Mühendis, %14(55)'ü Sağlık Bilimleri, %11(43)'i Meslek Yüksekokulu, %9(36)'u Fen-Edebiyat, %7(29)'si Eğitim, %6(25)'si Beden Eğitimi ve Spor, %3(12)'ü İletişim, %2(10)'si İlahiyat, %2(8)'si Teknoloji, %2(7)'si Tıp Fakültesi öğrencisidir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımı; %38(155) dördüncü sınıf, %28(114) birinci sınıf, %15(59) üçüncü sınıf, %9(37) ikinci sınıf, %5(22) yüksek lisans, %4(17) uzatmalı öğrenci, %1(1) doktoralı öğrencilerdir. Öğrencilerin ikamet ettikleri yerlere göre dağılımı incelendiğinde ise; %52(212) ailesiyle birlikte, %40(160) yurttan, %8(33) öğrenci evinde kaldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin sosyal yenilikçilikle ilgili ders-kurs-eğitim alma durumuna göre dağılımı; %91(367) hayır, %9(38) evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin üniversitede veya üniversite dışında sosyal yenilikçilikle ilgili herhangi bir faaliyet veya etkinliğe katılım durumu; %76(308) hayır katılmadım, 24%(97) evet katıldım şeklindedir. Öğrencilerin sosyal medya veya e-mail gruplarına katılıma, paylaşım durumları; %79(320) hayır katılmadım, %21(85) evet katıldım şeklindedir.

3.2. Öğrencilerinin Sosyal Yenilikçilik Düzeyleri

Fırat Üniversitesinin değişik fakültelerinde 2018-2019 öğretim yılında öğrenim gören 405 öğrencinin sosyal yenilikçilik düzeyi, toplam beş puan üzerinden ortalama 3,62 puan olarak hesaplanmıştır. Yapılan bu uygulama çalışması sonucunda, sosyal yenilikçilik ölçeğinden elde edilen bilgiler ve yorumları aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin düşüncelerinin her daim doğru olamayabileceği ve hata yapılmasının da mümkün olabileceği fikrine katılıma durumu; %45(184) tamamen katılmakta, %33(133) katılmamakta, %16(63) kararsız olanlar, %4(16) katılmayanlar, %2(9) kesinlikle katılmayanlar şeklindedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğunluğu fikirlerinin sürekli başarılı olmayabileceğini ve hata yapılabileceği kabul ettikleri ifade edilebilir. Öğrencilerin sosyal konularla ilgili empati yapma ve yardım etme isteğiyle ilgili görüşleri; %48(196) kesinlikle var, %32(129) var, %14(55) kararsız olanlar, %4(17) yok, %2(8) kesinlikle yok şeklindedir. Elde edilen bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğunluğunun empati kurma ve yardım etme isteğine sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen verilere göre; öğrenciler sosyal problemleri yakın çevrelerindeki tüm insanlarla tartışma fikrine; %35(143) kesinlikle katılmakta, %26(106) katılmamakta, %22(89) kararsız, %12(49) katılmamakta, %4(18) asla katılmamaktadır. Bu sonuca göre, öğrenciler sosyal problemleri yakın çevresindeki insanlarla tartışmaktan hoşlandığı söylenebilir. Öğrencilerin sosyal yeniliğin gelişmekte olan ülkeler için çok daha önemli olduğu düşüncesine katılma durumları; %51(207) kesinlikle katılmakta, %28(112) katılmakta, %11(46) kararsız, %5(20) katılmamakta, %5(20) kesinlikle katılmamaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrenciler sosyal yenilikçiliğin gelişmekte olan ülkeler için çok daha ehemmiyetli olduğunu

düşündükleri ifade edilebilir. Öğrenciler, sosyal gelişmelerin sürdürülebilir olması için öncelikle insan zihninin değişmesi gerektiği fikrine katılım durumu; %52(212) kesinlikle katılmakta, %23(93) katılmakta, %14(58) kararsız, %6(25) katılmamakta, %4(17) asla katılmamaktadır. Buna göre, öğrencilerin çoğunluğu sosyal gelişmelerin sürdürülebilir olması için öncelikle insan zihninin değişmesi gerektiği fikrini taşımaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler, sosyal, insani ve örgütsel gelişmeler olmaksızın yalnızca teknolojik yeniliklerle ekonomik ve yaşamsal koşulların iyileştirilemeyeceği düşüncesine katılıma durumları; %26(105) kesinlikle katılıyorum, %25(99) katılıyorum, %24(99) kararsızım, %13(52) katılmıyorum, %12(50) asla katılmamaktadır. Bu sonuçlara göre öğrencilerin çoğu, sosyal, insani ve örgütsel gelişmeler olmaksızın yalnızca teknolojik yeniliklerle ekonominin ve yaşam şartlarının iyileştirilemeyeceği düşüncesine tamamen katılmaktadırlar. Öğrenciler, toplumsal yaşam seviyesini yükseltmek için sosyal içerikli ürün ve hizmetler tasarlamak gerektiği fikrini benimseme durumları; %43(175) kesinlikle katılmakta, %33(133) katılmakta, %16(67) kararsız, %5(19) katılmamakta, %3(11) kesinlikle katılmamaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğunluğu toplumsal yaşam kalitesini artırmak için sosyal içerikli yeni ürün ve hizmetler tasarlamak gerektiğini düşünmektedir. Öğrenciler, toplumsal ve sosyal değişim yapma yöntemlerinin aranması gerektiği fikrine katılıma durumu; %35(143) katılmakta, %27(111) kararsız, %19(75) kesinlikle katılmakta, %14(57) katılmamakta, %5(19) kesinlikle katılmaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrenciler toplumda politik ve sosyal değişim yapma yol ve yöntemlerini aramaktadırlar.

Araştırmadan elde edilen bilgilere göre, öğrencilerin toplumda sosyal dayanışma ve sosyal katılımı artırma yollarının aranması gerektiği fikrine katılım durumları; %37(151) katılmakta, %28(113) kesinlikle katılmakta, %20(82) kararsız, %11(45) katılmamakta, %4(14) kesinlikle katılmaktadır. Bu sonuçlara göre öğrencilerin çoğu; toplumsal sosyal dayanışma ve sosyal katılımın artırılması için yeni yolların aranması gerektiğine inanmaktadır. Öğrencilerin sosyal alışkanlık ve kurallarda değişim yapılması fikrine katılımları; %40(162) katılmakta, %27(110) kararsız, %20(81) kesinlikle katılmakta, %9(38) katılmamakta, %4(14) kesinlikle katılmamaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğunluğu sosyal alışkanlık ve kurallarda

değişim yapılması gerektiği düşüncesine kesinlikle katılmaktadır. Öğrencilerin, sosyal konuların ilgilerini çektiği fikrine katılıma durumları; %38(156) katılmakta, %33(133) kesinlikle katılmakta, %21(85) kararsızdır, %6(23) katılmıyor, %2(8) tamamen katılmaktadır. Bu neticelere göre, sosyal konular öğrencilerin çoğunun ilgisini çekmektedir.

Araştırmadan elde edilen bilgilere göre, öğrencilerin uzun dönemli sağlıklı bir ekonominin oluşması için sosyal yenilikçiliğin oldukça önemli olduğu düşüncesine katılıma durumu; %40(163) katılmakta, %33(133) kesinlikle katılmakta, %18(72) kararsız, %6(24) katılmamakta, %3(13) kesinlikle katılmaktadır. Bu sonuçlara göre öğrencilerin çoğu, uzun dönemli sağlıklı bir ekonominin oluşmasında sosyal yenilikçiliğin öneminin çok fazla olduğuna inanmaktadır. Öğrencilerin, sosyal sorunlarla ilgili sorumluluk hissetmesi gerektiği düşüncesine katılıma durumları; %33(134) katılıyorum, %27(109) kararsızım, %25(102) kesinlikle katılıyorum, %11(43) katılmıyorum, %4(17) kesinlikle katılmıyorum şeklindedir. Elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin çoğunluğu sosyal sorunlarla ilgili olarak kendilerini sorumlu hissetmektedir. Öğrencilerin sosyal yenilikçilik konusunda yeterli bilgi sahibi olduğu fikrine katılıma durumu; %32(139) kararsız, %24(97) katılıyorum, %20(80) katılmıyorum, %11(45) kesinlikle katılmıyorum, %11(44) kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğu sosyal yenilikçilik konusunda kesin olarak bilgi sahibi değildir.

Araştırmadan elde edilen bilgilere göre, öğrencilerin sosyal yenilikçilik sürecinde devlet kurumları daha önemlidir düşüncesine katılım durumları; %32(131) kararsız, %27(109) katılıyorum, %17(68) katılmıyorum, %14(58) kesinlikle katılıyorum, %10(39) asla katılmamaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğu sosyal yenilikçilik konusunda kamu kurumlarının daha önemli fonksiyonlara sahip olduğuna inanmaktadır. Öğrenciler sosyal yenilikçilik konusunda sivil toplum kuruluşları ve derneklerin daha fazla fonksiyonel olması gerektiği fikrine katılım durumları; %33(134) kararsız, %26(104) katılmamakta, %20(80) katılmamakta, %13(51) kesinlikle katılmakta, %9(36) kesinlikle katılmamaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğu sosyal yenilikçilik konusunda STK ve derneklerin daha fonksiyonel olduğuna inanmaktadır. Öğrenciler sosyal yenilikçiliğin ülkemizde ilerlemesi için yeterince farkındalığın mevcut olduğu düşüncesine

katılım durumu; %26(108) kesinlikle katılmamakta, %24(98) kararsız, %24(96) katılmamakta, %15(60) katılmakta, %11(43) kesinlikle katılmaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin çoğunluğu sosyal yenilikçiliğin ülkemizde yaygınlaşması için farkındalığın yeterli düzeyde olduğuna inanmamaktadırlar.

3.3. Sosyal Yenilikçilik Seviyesini Etkileyebilecek Demografik Verilerin Analizleri

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeyi puanlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan t testi analizi sonucuna göre, iki değişken arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır ($t= 3,685$; $p=0,000$).

Tablo 1: Cinsiyet ile Sosyal Yenilikçilik Düzeyi İlişki Analizi

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
Sosyal Yenilikçilik Farkındalık Düzeyi	1.Kadın	264	3,69	0,486	3,685	0,000
	2.Erkek	141	3,49	0,549		

Tablo 1'de görüldüğü gibi, sosyal yenilikçilik düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında kadın öğrenciler lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuca göre, kadın ($\bar{X}=3,69$) öğrenciler, erkek ($\bar{X}=3,49$) öğrencilerden daha fazla sosyal yenilikçilik yapma yeteneğine sahiptir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeylerinin fakültelerine göre değişiminin test edilmesi sonucunda, değişkenler arası dikkate değer bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($F=1,822$; $p=0,055$).

Tablo 2. Fakülte ile Sosyal Yenilikçilik Seviyesi İlişkisi

Fakülte	N	\bar{X}	S	F	P
İİBF	109	3,63	0,556		
Teknoloji	08	3,90	0,463		
Mühendislik	71	3,60	0,460		
Sağlık Bilimleri	55	3,67	0,464		
Fen-Edebiyat	36	3,51	0,601		
İletişim	12	3,47	0,538	1,822	0,055
Eğitim	29	3,70	0,555		
İlahiyat	10	3,68	0,372		
Beden Eğitimi	25	3,46	0,519		
Tıp	07	3,13	0,639		
Meslek	43	3,75	0,411		
Yüksekokulu					

Tablo 2'de görüldüğü gibi, üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeylerinin fakültelerine göre anlamlı bir şekilde değişmediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Ancak, ortalama puanlara bakılarak yapılabilecek değerlendirmeye göre; sosyal yenilikçilik konusunda Teknoloji Fakültesi ($\bar{X}=3,90$) öğrencilerinin birinci sırada, Meslek Yüksek Okulu (MYO) ($\bar{X}=3,75$) öğrencilerinin ikinci sırada ve Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=3,70$) öğrencilerinin üçüncü sarada yer aldıkları yorumu yapılabilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, sosyal yenilikçilik düzeyinin ilgili konuda *faaliyet veya etkinliklere katılım durumuyla* anlamlı bir şekilde değiştiği belirlenmiştir ($t=4,157$; $p=0,000$).

Tablo 3. Faaliyet ve Etkinlik Katılımı ile Sosyal Yenilikçilik İlişkisi

Boyutlar	Faaliyet Etkinlik	N	\bar{X}	S	t	p
Faaliyet veya etkinliklere katılım	Evet	97	3,81	0,468	4,157	0,000
	Hayır	308	3,56	0,518		

Tablo 3' te görüldüğü gibi, öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyesi ilgili konuda *faaliyet veya etkinliklere* katılım durumları ile anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Ayrıca, ortalama puanlara bakılarak yapılan değerlendirmeye göre; faaliyet ve etkinliklere katılanların puanlarının ($\bar{X}=3,81$), katılmayanlardan ($\bar{X}=3,56$) daha yüksek olduğu yorumu da yapılabilir. Buna sonuca göre, sosyal yenilikçilikle ilgili faaliyet veya etkinliklere katılanların yenilikçilik düzeylerinin daha yüksek olduğu yorumu yapılabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyelerinin ilgili konuda *ders veya kurs alma durumuna* göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($t=3,272$; $p=0,002$).

Tablo 4. Ders veya Kurs Alma Durumu ile Sosyal Yenilikçilik İlişkisi

Boyutlar	Eğitim Alma	N	\bar{X}	S	t	p
Konuyla ilgili herhangi bir ders veya kurs alma durumu	Evet	038	3,87	0,494	3,272	0,002
	Hayır	367	3,60	0,513		

Tablo 4' te görüldüğü gibi, sosyal yenilikçilik konusunda ders veya kurs alan öğrencilerin düzeyi ($\bar{X}=3,87$), almayanlardan ($\bar{X}=3,60$) daha yüksektir. Hesaplanan bu sonuca göre, konuyla ilgili ders veya kurs alanların sosyal yenilikçilik seviyesinin daha yüksek olduğu yorumu yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyesinin ilgili konuda sosyal medya, e-posta gruplarına katılma durumuna göre değişimiyle ilgili yapılan t testi sonucunda, iki değişken arasında anlamlı bir değişme olduğu belirlenmiştir ($t=5,697$, $p=0,000$).

Tablo 5: Gruplara katılım faaliyetleri ile Sosyal Yenilikçilik Düzeyi İlişkisi

Boyutlar	Guruba Katılım	N	\bar{x}	s	t	p
Konuyla ilgili herhangi bir ders veya kurs alma durumu	Evet	85	3,86	0,400	5,697	0,000
	Hayır	320	3,56	0,526		

Tablo 5’ te görüldüğü gibi, öğrencilerin sosyal yenilikçilik düzeyi ilgili konuda medya, e-posta gibi faaliyetlere katılım durumlarına göre değişmektedir. Bu sonuca göre ilgili konuda medya posta faaliyetlerine katılanların ($\bar{X}=3,86$) seviyesi, katılmayanların ($\bar{X}=3,56$) seviyesinden daha yüksektir. Yani bu faaliyetlere katılanların sosyal yenilikçilik düzeyinin arttığı yorumu yapılabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sosyal yenilik, fertlerin ve toplumun karşılaştığı ekonomik ve sosyal problemlere çözüm bulmak için yeni, iyileştirilmiş etkinlikler, girişimler, hizmetler, süreçlerin veya ürünlerin uygulanması ve gelişimi, insan hayatında gelişme sağlayacak yeni yolların bulmasıdır. Çalışma koşulları, eğitim, toplumsal gelişim, sağlık ve çevre, iklim değişiklikleriyle ilgili sorunlara çözüm geliştirilmesi çalışmalarının tümünü kapsamaktadır.

Bu kapsamda, günümüzde bir rekabet aracı olarak kabul edilen sosyal yenilikçilik yeteneğinin gelişimine katkı sağlamak ve üniversite öğrencilerinin bu yeteneklerini geliştirmek amacıyla yapılan araştırmada, sosyal yenilikçilik düzeylerini ölçmek üzere geliştirilen bir anket uygulaması yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda öğrencilerin bu yeteneklerini artırmak için ne tür eğitim faaliyetlerinin yapılması gerektiği araştırılmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyesi ortalama olarak 3,62 puan olarak hesaplanmış ve buna göre öğrencilerin sosyal yenilikçilik seviyesinin oldukça iyi olduğuna karar verilmiştir. Anketlerden elde edilen verilere göre, öğrencilerin çoğunluğu, sosyal yenilikçilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmayıp, sosyal yenilik kavramının teknoloji, çevre ve örgütsel yenilikle ilgili olduğunun farkındadır. Öğrenciler sosyal yenilikçilik sürecinde kamu

kurumları, STK ve derneklerin daha fazla sorumluluk alması gerektiğine inanmaktadırlar. Öğrenciler toplumun yaşam kalitesinin iyileştirilmesinde sosyal içerikli yeni ürün ve hizmetler tasarlanması gerektiğine, toplumsal, politik ve sosyal gelişimi sağlamak için sürekli yeni yollar aranması gerektiğine, yenilik yeteneğini artırmak ve yaygınlaştırmak için yenilikçi eğitim yöntemlerinin geliştirilmesi gerektiğine inanmaktadır.

Öğrenciler sosyal gereksinimlerini karşılamak ve sorunlarına çözüm bulmak için yeni teknolojilerin kullanılması gerektiğine, toplumda sosyal dayanışma ve katılımı artıracak yeni yolların bulunması gerektiğine, sosyal ve örgütsel gelişim olmadan yalnızca teknolojik yeniliklerle ekonomik ve yaşamsal koşulların iyileştirilemeyeceği fikrini taşımaktadır. Öğrenciler sosyal alışkanlıkları değiştirmek için kesinlikle fırsat aranması gerektiğine, herhangi bir maddi menfaat beklemezsizin yakınlarına yararlı olmak gerektiğine, sosyal gelişimin sürekliliğini sağlamak için öncelikle düşüncelerin değişmesi gerektiğine, eğitim, çevre, sanat ve ekonomi gibi sosyal alanlarda gelişme sağlayacak yenilikler üretilebileceğine inanmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrenciler; sosyal problemlerin çözümünde herkesin bireysel sorumluluk hissetmesi gerektiğini, sosyal değişimin bireysel başarıdan daha önemli olduğunu, sosyal sorunları insanlarla tartışmak, bu konularda empati kurmak ve yardımlaşmak gerektiğini, bireysel hataların kabul edilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğrencilerin çoğunluğu sosyal yenilikçilik çalışmalarının ilerlemesi için ülkemizde yeterli farkındalığın bulunduğu, ellerindeki kaynaklarla sınırlı olmayıp sürekli yeni fırsatlar aramak gerektiğine inanmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin *sosyal yenilikçilik düzeylerinin demografik verilere göre değişiminin* testi sonucunda; kadın öğrencilerin erkeklerden daha fazla sosyal yenilikçi olduğu, sırasıyla Teknoloji Fakültesi, MYO ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin *sosyal yenilikçilikle ilgili seminer konferans gibi faaliyet veya etkinliklere katılım, ders veya kurs alma, sosyal medya ve elektronik ortamlara katılanların* sosyal yenilikçilik düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ve bu faaliyetlerin sosyal yenilikçiliği artırıcı etkileri olduğu yorumu yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara paralel olarak literatür taramasında incelediğimiz çalışmalarda genel olarak; bireysel davranışların, teknolojinin, yenilik politikalarının, sosyal-çevresel-ekonomik sorunların çözümü, yaşam koşulları, toplumsal beklentiler, müşteri isteklerinin, sosyal yenilikçiliği etkilediği belirlenmiştir. Bunlardan farklı olarak yapılan bu çalışmanın sonuçlarına benzer sonuçlar elde eden bazı çalışmalarda; eğitim faaliyetlerinin (Özdemir ve Ar, 2015; Jali vd., 2016) sosyal yenilikçilik düzeyini etkileyebileceğinden bahsedilmiştir. Bu bulgulara dayanarak çalışmadan elde edilen sonuçların literatürdeki bazı bulgularla aynı doğrultuda olduğu, çalışmanın günümüzün önemli rekabet araçlarından birisi olarak kabul edilen sosyal yenilikçilik yapma yeteneğinin artırılması ve üniversite öğrencileri arasında yaygınlaştırılmasına katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

Bu sonuçlar çerçevesinde üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik düzeylerini artırma ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak üzere; öğrenimleri süresince tüm fakültelerde ilgili en az birkaç ders almalarının sağlanması, öğrencilerin yaptıkları seminer ve konferans gibi organizasyonlarda sosyal yenilikçiliğin ön plana çıkarılması, konuyla ilgili sosyal medyada tartışma ve fikir alışverişlerinin, tartışmaların yapıldığı grupların oluşturulması ve öğrencilerin elektronik ortamdan yararlanma imkanlarının artırılması gerektiği önerileri geliştirilebilir. Ayrıca bu faaliyetlerin yürütülmesinde yalnızca üniversitelerin değil de tüm kamu kuruluşları ve STK'ların da katkı sağlaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AKBULUT, Yavuz (2010). Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları, İstanbul: Pasifik Ofset

AKSAY, K. (2011). Yenilikçilik Kültürünün Örgütsel Yenilikçilik Üzerine Etkisi: Konya İlinde Faaliyet Gösteren Özel Hastanelerde Bir Uygulama, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Konya.

ALTUNIŞIK, Remzi; Coşkun, Recai; Baraktaroğlu, Serkan ve Yıldırım, Engin (2007). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı, İstanbul: Avcı Ofset.

BALTA, M.E., Darlington, C., Smith, S.L. and Cornelius, N (2012). Entrepreneurial Orientation and Social Innovation Practices in Social Enterprises: The Rhetoric and Reality. *Entrepreneurial Orientation and Social Innovation Practices in Social Enterprises: The Rhetoric and Reality*. International Journal of Business and Social Science, Volume 3, Issue 17, pp.24-32.

CAJAİBA-SANTANA, G. (2014). "Social innovation: Moving the field forward. A conceptual framework", *Technological Forecasting and Social Change*, Vol. 82, pp.42-51.

CHUERİ, L and ARAUJO, R (2018). How Social Innovation Projects Are Managed? Answers From A Literature Review. *European Public & Social Innovation Review* Volume 3, Issue 2.

ERBİL, C. (2017). Piramidin Altı (Bottom of the Pyramid) Stratejisinin Sosyal İnovasyon Süreci ile Eyleme Dönüştürülmesi: Bir Durum Çalışması, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, s.307-338.

EREN, Hakan (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Yenilikçilik Kapasitelerinin Teknolojik Yenilikçilik Eğilimlerine Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Model Önerisi, *Doktora Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.

JALI, M.N., ABAS, Z. and ARİFFİN, A.S. (2016). Social Innovation and Knowledge Resource: A Conceptual Understanding. *Journal of Business and Economics*, Volume 7, No 9, pp.1572-1579.

KAZANÇOĞLU, İ ve Dirsehan, T (2016). Sosyal İnovasyon İle Sakin Şehirlerarasındaki İlişkinin Sosyal Girişimciler Açısından İncelenmesi: Seferihisar Örneği, *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 7, s.135-161.

ÖZDEMİR, F. ve AR, İ.M, (2015). Sosyal Yenilik Üzerine Bir Alan Araştırması, *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s.17-43.

ÖZMETE, E. ve AKGÜL GÖK, F. (2015). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sosyal İnovasyon ve Sosyal Hizmet İlişkisinin Değerlendirilmesi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, Cilt 26, Sayı 2, s.127-143.

SEÇKİN HALAÇ, D., EREN, H. ve BULUT, Ç. (2014). Sosyal Yenilikçilik: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 32, Sayı 1, s.165-190.

TATAR, Ş.B ve ARSLAN, M. (2017). Sosyal İnovasyon Kavramı: Bir Literatür Taraması, International Journal of Academic Value Studies, Cilt: 3, Sayı: 12, s.321-338.

TOPSAKAL, Y ve YÜZBAŞIOĞLU, N. (2017). Sosyal İnovasyon Kavramsal Model Önerisi, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 13, Sayı 3, s.565-576.

TOPSAKAL, Y. ve YÜZBAŞIOĞLU, N. (2018). Turizm İşletmelerinin Özelliklerine Göre Sosyal İnovasyon Algı Farkları, Turizm Zekası Ve Akıllı Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s.27-46.

YAVUZASLAN, K. (2017). Brexit Yol Ayrımında Avrupa Birliği Sosyal Bütünleşme Çabalarına İnovatif Bir Yaklaşım: Sosyal İnovasyon, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, s.225-250.

YEŞİLKAYA, M ve YILDIZ, T, (2018). Özgeci Davranış Ekseninde Sosyal İnovasyon Eğiliminin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma, Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, C:2, S:4, s.81-97.

